(Nro. 232.)

GAZETA LWOWSKA.

W Poniedziałek Nro. 116. 11. Października 1819.

Wiadomości kraiowe.

Z Wiednia. — W Sobotę, dnia 25go Września odbyło się uroczyste proszenie o rękę Jey Cesarzowicowskiey Mci, Arcy-Xiężniczki Karoliny, dla Jego Królewicowskiey Mci, Królewica Fryderyka Augusta Saskiego, a to przez upełnomocnionego tym końcem ze strony Jego Sasko Królewskiey Mci, W. Posła, Hrabiego Schulenburga.

C. K. Marszałek Wielki nadworny udał się do rzeczonego W. Posła w uroczystym poczcie, i towarzyszył mu do Dworu, gdzie zwykłym sposobem przyięty i do sali obrzędowey przed tron Nayiaśnieyszego Pana wprowadzonym został. Tam dopełnił wysokiego zlecenia swoiego, poczem Jey Cesarzowicowska Mość pokazała się osobiście, i na propozycyię W. Posła sama odpowiedziawszy, portret Jego Królewicowskiey Mci, suto brylantami sadzony, przyięła. Po tey uroczystey czynności, przedsiewzięto w sali tayney Rady zwykły akt zrzeczenia się Arcy-Xiężniczki, przyczem byli świadkami wszyscy tayni Radcy, tuteyszy Xiąże Arcybiskup, i W. Poseł Saski.

W Niedzielę dnia 26go wieczorem odprawiło się zaślubienie N. Arcy-Xiężniczki Karoliny z N. Królewicem Saskim, przez prokuracyię. W. Poseł Saski udał się do N. Arcy-Xiążęcia Jana, który przyiął zastępowanie Królewica Fryderyka Saskiego podczas zaślubin, i w uroczystym poczcie zaprowadził Go do appartamentów.

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmć, i Nayiaśnieysza Cesarzowa Jeymość, która Nayiaśnieyszą Oblubienicę prowadziła za rękę, udali się w uroczystym orszaku do Dworskiego kościoła S. Augustyna, przy wystąpieniu całego Dworu, W. Posła Saskiego, Nuncyiusza Stolicy S. i NN. Arcy-Xiążąt. Jego Cesarzowicowska Mość Arcy-Xiąże Kardynał, proszony za Kopulanta, w gronie Duchowieństwa, przyiął wchodzące Nayiaśnieysze Osoby, i dopełnił zaślubienie, poczem pochwalny hymn Ambrozego zaśpiewano.

NN. Państwo powrócili w podobnymże orszaku do appartamentów, gdzie N. Nowozaślubiona w obecności NN. Cesarstwa Ichmć powinszowania od Wielkich Urzędów Dworskich, od Ciała dyplomatycznego, od Ministrów kraiowych i od Dam przyymować raczyła. Potem była uczta publiczna, przy którey Ciało dyplomatyczne i C. K. Dwór assystowali.

Po skończonym stole NN. Państwo w assystencyi Dworu oddalili się do appartamentów.

Dnia 28go Września przed południem odprawił się w C. K. kaplicy zamkowey Dworskiey w Wiedniu, obrządek włożenia biretu Kardynalskiego na głowę Jego Cesarzowicowskiey Mci Arcy-Xiążęcia Rudolfa, Kardynała i Xięcia Biskupa Ołomunieckiego. Uroczystość zaczęła się wielką Mszą, śpiewaną przez Nuncyiusza Apostolskiego przy Dworze Wiedeńskim, Monsignora Leardi, a po iey skończeniu Monsignore Xiąże Odescalchi, (*Uditore della Rota*), który w skutku zlecenia Jego Świątobliwości przywiózł biret Kardynalski, zbliżył się w uszanowaniu do N. Cesarza Jmci, któremu oddał biret i breve Papiezkie. Jego Cesarzowicowska Mość stanął przed Nayiaśnieyszym Swym Bratem, ugiął kolana, i otrzymał z rąk Jego biret Kardynalski; poczem odśpiewano *Te Deum*, a cały obrządek zakończył się pobłogosławieniem, udzielonem przez Jego Cesarzowicowską Mość, Kardynała i Xięcia Arcybiskupa.

Wiadomości zagraniczne.

Wielka Brytaniia.

Według gazet Paryzkich otrzymano tam w dniu 19stym Września, przez telegraf, wiadomość, że w Glasgowie (w Szkocyi) znaczne powstanie wybuchło, i że Lud powyłamywał więzienia. Atoli według gazet Londyńskich z dnia 17go Września, powstanie to nie wybuchło właściwie w Glasgowie, lecz w pobliskości tego miasta w Paisley, czyli raczey na polu (*Meikleringgs-Moor*) południowo-zachodnio od rzeczonego mieysca. Bunto-

)(

wnicy ruszyli potem do Paisley, gdzie wzmocniwszy się przybyciem innych buntowników z Glasgowa, w dniach 11stym 12stym i 13stym naywiększe zdrożności popełniali. Musiano odczytać akt o buntach, i wezwać pomocy woyskowey; wszelako nie miał nikt poledz, i tylko niektórzy cięszko ranionymi zostali. Podczas odeyścia ostatniey wiadomości, dnia 14go, nie była ieszcze spokoyność zupełnie przywrócona.

Coraz liczenieyszemi staią się Zgromadzenia Ludu, celem roztrząsania postępków Zwierzchności w Manszestrze, a w mieście tem zagęszczaią się coraz bardziey kapelusze białe (znaki reformatorów), z zielonemi stążkami (znakami powstania w Irlandyi)

Francyia.

Donoszą z Paryża pod dniem 22. Września, że w dniu tym Jey Królewicowska Mość Xiężna Berry powiła szczęśliwie Córkę. Matka i dziecie znaydowali się podczas odeyścia ostatnich wiadomości, przy dobrem zdrowiu.

Niemcy.

Na 35tem i ostatniem tegorocznem posiedzeniu formalnem Seymu Niemieckiego, dnia 20. Września, wniosł do protokołu Ces. Austryiacki Poseł prezyduiący, względem owych przedmiotów, które do aż zasięgnienia instrukcyy i ostatecznego rozstrzygnienia na przyszłych posiedzeniach zawieszonemi zostały, co następnie: „Pierwey aniżeli Wysokie Zgromadzenie Związku Niemieckiego swoie odroczenie wyrzecze, zdaie się bydź rzeczą wielkiey wagi dla wzrostu potrzebnego wykształcenia i ustalenia Związku, wyiąć z dotychczesnych rospraw i propozycyy owe punkta, względem których szczególniey należałoby zasięgnąć instrukcyy Rządów w takiey mierze, ażeby przy nowem zagaieniu posiedzeń Seymowych, każdy z Posłów opatrzony był dostatecznem upoważniem tak, iżby w tych przedmiotach ostateczne uchwały stosownie do konstytucyi nastąpić mogły. Tym końcem polecono mi ze strony N. Dworu moiego, wskazać przedmioty następuiące: 1.) Stała Władza dla zabezpieczenia publicznego stanu prawnego w Związku, i dla prędkiego rozstrzygania należących do drogi prawa sporów między Państwęmi Związkowemi. Przytem możnaby wziąć za podstawę, że wszelkie spory i sprawy naypierwey do Seymu zanosić i roztrząśnieniu iego zostawić należy, iak dalece takowe w drodze polityczney załatwianę bydź maią, albolitеż sądowego rozstrzygnienia potrzebują; ażeby ie stosownie do tego ustanowioney Władzy stałey, wszelako tylko ze strony Seymu polecić. Podobnież musiałby wyrok sądowy tak, iak od Władzy tey stronom wydany będzie, udzielonym zostać także i Seymowi, do którego iedynie należałoby rozporządzenie potrzebnych może środków exekucyynych. 2.) Zaprowadzenie stałego przepisu exekucyynego, z wyznaczeniem dostarczaiących i dzielnych środków do bezprzeszkodnego uskutecznienia wyroków tak Seymu, iako i Władzy sądowey. 3.) Ustanowienie zgodnych z prawami Narodów stosunków Związku względem pokoiu i woyny. 4.) Rosprawy względem twierdz związkowych, końcem wydania uchwały na propozycyię, którą w tey mierze podać ma Kommissyia woyskowa. 5.) Matrykularne stawienie kontyngentów, końcem dalszego roztrząsania podanych w tey mierze skarg z powodu iakoby za wielkich natężeń w czasie pokoiu. 6) Ułatwienie handlu i związków między Państwami Związkowemi; ażeby ile możności dopełnić artykuł 19sty aktu związkowego, iak dalece różność położenia a osobliwie systemata podatkowe poiedynczych Państw Związku Niemieckiego, tego dozwalaią. Proponnię przeto, ażeby mocą uchwały, dzisiay wydadź się maiącey, powyższe punkta do zasięgnienia instrukcyy przeznaczyć, i Rządy, do których należy, przez Posłów onychże prosić, aby im przed przyszłem zagaieniem posiedzeń Seymowych udzieliły instrukcyie tak dokładne, iżby naówczas względem każdego z tych punktów głosować i uchwalać można było iak nayprędzey, i bez potrzeby zasięgania dalszych instrukcyy." — Na to uchwalono iednomyślnie: „powyższe 6 przedmiotów przeznaczyć do zasięgnienia instrukcyy w tym sposobie, iżby na przyszłym Seymie po feryiach bezzwłocznie przedsięwzięte i do uchwały doprowadzone zostały."

Na temże samem posiedzeniu wniosł do protokołu Seymowego pomieniony Ces. Austryiacki Poseł Prezyduiący względem ukształcenia i ustalenia Związku, tudzież względem tymczasowych kroków do potrzebnego utrzymania bezpieczeństwa wewnętrznego i publicznego porządku w Państwach związkowych:

„C. K. Poselstwo prezyduiące otrzymało od Nayiaśnieyszego Dworu swoiego rozkaz, oświadczyć Seymowi co następuie:

Nayiaśnieyszy Cesarz Jegomość sądzi, że wrsz ze Swoiem życzeniem wynurza życzenie wszystkich Członków Związku Niemieckiego, wzywaiąc Seym, ażeby przed swem odroczeniem, całą uwagę swoią zwrócił na niespokoyne poruszenia i zaburzenie umysłów, które w wielkiey części Kraiów Niemieckich panu-

ię: ażeby zgłębił ściśle przyczyny niebezpiecznego tego zjawienia, które iuż od lat kilku co raz staie się widomszem, i nareszcie w iawnych oznakach, pismach buntowniczych, w rozgałęzionych daleko związkach kary godnych, a nawet w zgrozach szczegołowych okazało się; nakoniec aby pod ścisłą rozwagę wziął środki, przez które porządek i spokoyność, uszanowanie dla praw, zaufanie w Rządach, spokoyność powszechna i bezprzeszkodne używanie dobrodzieystw, które Naród Niemiecki pod opieką trwale zaręczonego pokoiu z rąk swoich Monarchów otrzymać ma, na przyszłość zabezpieczone i ustalone bydź mogą.

Źródła złego, którego dalszemu postępowi tamę położyć, obecnie nayświętszym iest obowiązkiem wszystkich Rządów Niemieckich, wypływaią wprawdzie po części z okoliczności czasu i ze stosunków, przeciwko którym żaden Rząd bezpośrednio i w okamgnieniu działać nie zdoła; po części atoli są one w związku z wyraźnemi wadami, błędami i nadużyciami, którym ze wszech miar zaradzić można przez szczęśliwe porozumienie się i przez wspólne kroki, doyrzale rozważone.

Między przedmiotami, które w ostatnim tym względzie na nayprędszą i naytroskliwszą uwagę zasługuią, odznaczaią się szczególniey następuiące:

1) Niepewność względem myśli, i pochodzące ztąd mylne wykładania artykułu 13go aktu związkowego.

2.) Mylne wyobrażenia o upoważnieniach Seymu Niemieckiego i niedostateczność środków do nadania skutku tymże upoważnieniem.

3.) Wady szkół i uniwersytetów.

4.) Nadużywanie wolności druku, a w szczególności zachodzące nieładу w gazetach, pismach czasowych, i pisemkach ulotnych.

Jego Cesarska Mość pragnie nayusilniey, aby Seym zaiął się niezwłocznie temi przedmiotami, a Poselstwo prezyduiące ma dane sobie zlecenie, udzielić Seymowi do roztrząśnienia i do uchwały różne proiekta, tyczące się wyrażonych tu punktów i mianowania Kommissyi centralney, którey przeznaczenie i czynność, w dalszym ciągu ninieyszey propozycyi wyłuszczone będą.

Nayiaśnieyszy Cesarz Jmć przekonanym iest, że Członkowie Seymu w proiektach tych i w towarzyszących im uwagach znaydą owe zasady sprawiedliwości i umiarkowania, które Jego Ces. Mci zawsze za naywyższe prawidło służyły, i że dobrze myślący we wszystkich Kraiach Niemieckich nie zapoznaią ani czystych i dobroczynnych zamiarów, któremi Nayiaśnieyszy Pan rządził się wyłącznie w tych propozycyiach, ani Jego rzetelney, serdeczney i nieodmienney troskliwości o los wszystkich Państw, powołanych przez Związek Niemiecki do równych korzyści, do równych obowiązków i do równych natężeń.

I. Niepewność względem myśli artykułu 13go aktu związkowego i mylne wykładanie onegoż.

Kiedy Nayiaśnieysi Założyciele Związku Niemieckiego, w chwili politycznego odrodzenia się Niemiec, Ludom Swoim w utrzymaniu lub przywróceniu konstytucyy, zakład Swoiey miłości i zaufania dadź postanowili, i tym końcem artykuł 13sty aktu związkowego podpisali, przewidywali ze wszech miar, że artykuł ten nie we wszystkich Państwach związkowych w iednakiey obiętości i w iednakim kształcie do skutku prowadzonym bydź może. Wielka różność owczesnego położenia Państw związkowych, z których iedne, dawne swe konstytucye całkiem albo po części utrzymały, inne swe posiadane konstytucye całkiem poutracały, niektóre zaś nigdy takowych nie miały, albo iuż w czasach dawnieyszych postradały, — tą mówię różność, musiała koniecznie zrządzić nie mnieyszą różność w traktowaniu przedmiotu tak ważnego, różność, która ieszcze w wysokim stopniu pomnożyć się musiała przez nowe oznaczenia granic terrytoryalnych, przez ziednoczenie w ogólne Państwa Kraiow, nie iednakowe konstytucye maiących, tudzież przez połączanie krain, dla których konstytucye mniey albo więcey obcemi były, z Prowincyiami, w których takowe od dawna istniały.

Zważaiąc na to, nie tylko Założyciele Związku Niemieckiego, lecz poźniey, w pierwszey epoce rospraw istnącego iuż Zgromadzenia związkowego, Monarchowie do Związku należący, wahali się zawsze, słuchać oświadczanego z wielu stron, i rozmaicie na Seymie przedstawianego życzenia, ażeby końcem utworzenia konstytucyy, wzmiankowanych w artykule 13stym, powszechne prawidło ustanowionem zostało; a lubo z niedopełnienia tego żądania, iak wprawdzie teraz nie można iuż więcey ukrywać, nie iedno złe dla Niemiec urosło, wszelako byłoby niesłusznie, chcieć zapoznawać pobudki, które dotychczas zniewalały Seym do milczenia o ważnym tym punkcie; temi pobudkami są: poważanie praw, służących każdemu Państwu związkowemu w urządzeniu wewnętrznych spraw swoich według własnego uznania, tudzież obawa, aby przez za surowe wyrzeczenie zasad powszechnych, nie wplątać poiedyńcze Państwa związkowe w roz-

liczne zamieszania, a może i w trudności niepodobne do uprzątnienia.

Nigdy atoli nie mogli Założyciele Związku Niemieckiego spodziewać się, aby artykułowi 13stemu dawno wykładania, sprzeczne z iasnemi wyrazami iego, i aby ztąd czyniono wnioski, któreby nie tylko artykuł 13sty, lecz całą nawet osnowę aktu związkowego, we wszystkich iego oznaczeniach głównych uchylały, a tak samegoż Związku trwałość w naywyższym stopniu wątpliwą czyniły. Nigdy, mówię, nie mogli spodziewać się, aby niepodpadaiącą żadney dwuznaczności zasadę konstytucyy stanowych, której ustalenie cenili tak wysoce, brać miano za zasady i kształty, czysto demokratyczne, i na tem nieporozumieniu gruntować roszczenia, których niezgodność z istnieniem Państw Monarchicznych, iakie (z mniey znaczącym wyiątkiem przyiętych do Związku miast wolnych) iedynemi częściami, składaiącemi Związek Niemiecki bydź maią, albo natychmiast poznaną, albolitéż przecie w krótkim przeciągu czasu iawną zostać musiała.

(*Dalszy ciąg nastąpi*)

W Darmsztaadzie wydano ogłoszenie następuiące: „Uważano, że nie tylko Zwierzchności mieyscowe i mniemani lub rzeczywiści Deputowani gminni, lecz nawet i trzecie osoby, zwołnią dowolnie Gminy i ich Przełożonych, dla rosprawiania z niemi o przedmiotach publicznych. Ponieważ taka dowolność dłużey cierpianą bydź nie może, przeto rozporządza się ninieyszem, że nawet Zwierzchnościom mieyscowym nie wolno iest zwoływać swe Gminy, wyiąwszy, gdyby do tego od swoich Władz przełożonych zlecenie otrzymały, lub gdyby o tem pierwey doniesły przełożonemu im Urzędnikowi Rządowemu, i zezwolenie iego otrzymały. Przekraczaiący to rozporządzenie maią karani bydź więzieniem, naymniey 14 dniowem, a według okoliczności i przedmiotu rospraw, podpadać owey karze, która wymierzona iest na podżegaczy Ludu i sprawców niespokoyności.“

Królestwo Polskie.

Z Warszawy d. 5. Października. — Nayiaśnieyszy Cesarz i Król Pan Nasz Miłościwy uszczęśliwił mieszkańców tey swoiey Stolicy, przybywszy do niey dnia onegdayszego o godzinie ósmey wieczorem w naypożądańszym stanie zdrowia. Obecność ukochanego Monarchy nadaie miastu więcey ruchu i życia. Wszyscy się cisną do mieysc, gdzie spodziewaią się widzieć Tego, któremuśmy winni imie i Oyczyznę. Skoro się w dniu wspomnionym zmierzchło, zaiaśniały natychmiast światła we wszystkich oknach, a ulice, któremi Nayiaśnieyszy Pan przeieżdżał, napełniły się mnóstwem ludzi ze wszystkich stanów. Na pierwszy odgłos: iedzie, zbliża się, i na pierwszy widok Nayiaśnieyszego Cesarza i Króla, iadącego w otwartym poieździe, okrzyki żywey radości i wdzięczności napełniały powietrze, towarzysząc Mu do zamku. Nayiaśnieyszy Pan przez łaskawe ukłony raczył okazywać oprzeyme przyięcie uszczęśliwionego widzeniem Jego ludu. W zamku przyymował Nayiaśnieyszego Brata swoiego, Jego Cesarzewicowska Mość W. Xiążę Konstanty, na czele Jenerałów i Sztabu. Zebrali się tamże dla powitania Nayiaśnieyszego Pana, Jaśnie Oświecony Xiążę Namiestnik, Senatorowie, Ministrowie i Urzędnicy Dworu. Powszechne miasta oświecenie trwało do późney nocy, aby uwielbionemu Monarsze, choć przez ten słaby hołd uszanowania, wynurzyć nayżywszą zawsze miłość wiernych Poddanych dla poświęconey Jego Osoby.

Na mnieyszey wieży zamkowey powiewa chorągiew oznaczaiąca pożądaną w tey Stolicy bytność nayłaskawszego Monarchy.

Nazaiutrz, d. 4go b. m. około godziny 10 przed południem Nayiaśnieyszy Pan, ubrany w mundur woyskowy Polski z orderem Orła białego był na świetney paradzie zmiany straży woyska, gdzie Go licznie zebrani widze radośnym okrzykiem: Niech żyie! przywitali. Po paradzie N. Monarcha powrócił do zamku, gdzie Jego Cesarzewicowska Mość, Wielki Xiążę Konstanty, ubrany w mundur Polski Jenerała-Adjutanta, stawił przed Nim Jenerałów i Officerów wszystkich zebranych tu korpusów woysk obu Narodów, iako to, w sali zwaney historyczną, Jenerałów i Officerów gwardyi, w sali białey marmurowey, Officerów piechoty, artylleryi pieszey, inżynieryi i urzędników administracyi woienney, a w sali przyległey, Officerów iazdy i artylleryi konney.

Przybyli tu: Jenerałowie Adjutanci Jego Cesarsko-Królewskiey Mości Xiążęta Wołkoński i Meżyków, Hrabiowie Uwarów, Czerniszeff; Rosen, Ożarowski, Chrapowicki i wielu innych Jenerałów.

W tych dniach spodziewany tu iest Nayiaśnieyszy Król Jegomość Wirtembergski.

Pannie tu ciągle naypięknieysza pogoda przy tak czystem niebie i takiem cieple, iż do tey chwili porę teraźnieyszą raczey letnią, niż iesienną nazwaćby należało.